

סוס אחד זקן ביפו

העליתי אז עשרות רבות של רעיונות חדשים כאלה. עכשיו אני רואה שכולם עולים מחדש. בזה אחר זה.

השבוע דיבר שרצה מישפטים, משה ניסים, על הצורך להקים מוסד קבוע של סניגוריה. את הרעיון הזה העליתי לפני 15 שנים. טענתי שמול הקטגוריה הכללית (התביעה), המצוידת בכל מכשירייהמדינה, צריך לקום מנגנון ממלכתי, מיקצועי וקבוע של סניגוריה כללית, שיוכל להתמודד עימה בתנאים הוגנים. שולמית אלונגי ויוסי שריר הגישו לאחרונה הצעת חוק לביטול האיסורים על יחסים הומוסקסואליים שבהסכמה בין מבוגרים. העליתי הצעה זו בכנסת השישית, והיא נפלה באחת ההצבעות המעניינות ביותר שהיו אי פעם בכנסת.

הצעתי להקים חיליכבאים ארצי, במקום השרותים העירוניים הנפרדים, שאינם מאפשרים שימוש רציונאלי במשאבים. בשבוע שעבר השמיע את הרעיון הזה פקיד בכיר במשרד הפנים. הצעתי גם להקים רשות ארצית לשפתיים. בעוד כמה ימים או שבועות בוודאי תעלה ההצעה מחדש בפי מישור.

חבריהכנסת מתלוננים שאין להם שום אפשרות לרוץ ברצינות בתקציב הארץ של צה"ל. כמה אלופים עולים על הממשלה (קשה לקרוא לזה אחרת). אומרים שכל קיצוץ יביא לאסון. והממשלה נכנעת כמו רפובליקת־בננות. בשעתו הצעתי שהכנסת תמנה מבקר־צבא קבוע מטעמה, ובדומה למבקר המדינה, ותקבל דיווח שוטף מטעם מומחה זה, שיהיה כפוף רק לה.

העליתי את הרעיון (שהיה אז מהפכני) לאפשר לכל חייל במדים לנסוע בחינם בכל אוטובוס. התנהל ויכוח ארוך, וערב הבחירות (ב־1969) התקבלה ההצעה. היא יושמה, ואחרי כן בוטלה בשקט. אחרי מיקריהאונס של החיילות, היא הופעלה עתה מחדש בצורה מוגבלת.

גם עניין ההפלות רומה למטוטלת. העליתי בכנסת את ההצעה הראשונה לבטל את האיסורים על הפלות. ההצעה נדחתה ברוב זעום. בכנסת הבאה התקבלה חלקית, ואחרי כן בוטלה שוב. וכן הלאה, עשרות עניינים. אינני מזכיר אותם (רק) כדי לשבח את עצמי (לפי העיקרון של יהללך זר ולא פיד), אלא כדי להראות עד כמה קשה להעביר בכנסת רעיון חדשני ורציונאלי, המפריע לשיגרה.

ואולי נכון להגיד: כל כלב בא יומו. הבאתי לכנסת כלבים רבים. הם ישנים שם, וממתנים לתורם.

אם תכה

את הכושי שלי...

"כל עוד בלבב פנימה / נפש יהודי הומיה..."
כמה כושים בגופיות צהובות מקשיבים בעמידה מרושלת. "קדימה, בני המולדת / יום־ההילה הנה הוא בא / עריצים הרימו נגדנו / את ידיהם המגואלות בדם..."
כמה כושים בגופיות ירוקות מקשיבים בהבעה מהורהרת. אלה הן — אכן, אכן — הבחירות של ישראל וצרפת, שיתחילו בעוד כמה רגעים להילחם על כבודן הלאומי של ארצותיהן.

אילו זה היה מישחק בין מיסורי לאלאבאמה זה היה, אולי, סביר. במישחק בין "מדינת העם היהודי" ומולדת התרבות הצרפתית" זה קצת מגוחך.

בסוף הסתבר שהשחורים שלהם היו קצת יותר טובים מהשחורים שלנו. יפה מאוד. אבל מה זה נוגע לבנימין זאב הרצל. נפוליון, טרומפלדור וז'אן ד'ארק?

תושבי חדרה לא. תושבי באר־שבע משוגעים לערבים, תושבי עפולה משוגעים להיפך. וכן הלאה. עורכים בחירות, הרוב מכריע, וכל עיר מנהלת את חייה כרצונה.

עכשיו בא פרס ורוצה לכפות על החיפאים להשכיח את הרכבל. שעמד להנעים להם את שבתותיהם. אם ראשיהממשלה יכול לכפות את רצונו על העיר (ולא חשוב איך), פירוש הדבר הוא שהרמוקרטיה המקומית היא אשליה והונאהעצמית. אם כן — אין צורך בעריות, אפשר לפזר אותן, ולחסוך את המשכורות של הרבה אלפי פקידים ברחבי הארץ. או ש' או ש'

כל כלב בא יומו

כשעוררתי בכנסת את השאלה אם יש צורך בקיום העריות, רציתי לעורר את עמיתיי למחשבה חדשה. ביקשתי להבהיר שהמצב הקיים הוא בלתי־סביר: מצד אחד כוחרים התושבים במועצת־עירייה, מצד שני כפופה העירייה הנבחרת לגמרי, לשבט ולחסד, בשיגיונות של פקידים במשרד־הפנים, שהכסף בידיהם. הצעתי פיתרון פשוט וסביר: לחלק את כל הרשויות המקומיות לכמה סוגים, ולקבוע קריטריון אובייקטיבי לגמרי להקצאת

אורי אבנרי

יומנו אישי

כספי הממשלה לעיריות. כל הרשויות המקומיות מסוג מסויים יקבלו כסום שווה לכל תושב. כך תיעלם כל הפליה בין רשות דתית וחילונית, יהודית וערבית. מערכניקית וליכודניקית.

נזכרתי בכך לאחרונה, כאשר ראיתי את ראשי עיריות־הפיתוח, ואחרי־כך את ראשי הרשויות הערביות. עולים כרגל (או וחללים כרגל) אל ראשיהממשלה, לבקש נרבות.

יש לי הרבה זיכרונות מסוג זה. כאשר אני קורא מה מתרחש בכנסת, אני מרגיש כמו אוסקאר ויילד בסיפור המפורסם. ויילד, כך מסופר, ישב בשורה הראשונה וחזה בהצגת־בכורה. מדי פעם הרים את המיגבעת שחבש. כשנשאל על כך בתום ההצגה אמר: "אני אדם מנומס. חינכו אותי להסיר את הכובע כשאני פוגש במכר ותיק". הוא התכוון לקטעים הגנובים ממחזותיו.

כשבאתי לכנסת, ראיתי את אחד מתפקירי בהעלאת רעיונות חדשים. בעזרת אמנון זיכרונני, שכיהן כיועץ הפרלמנטרי שלי,

חוויה: ברום־יפו, סמוך לביתו של השגריר הצרפתי. חצות. רחובות זים מאדם. חושך.

לקחתי אורחים מחו"ל לסעודה במיסערה ערבית, והיינו יכנו הביתה. פיתאום הבחנתי בחושך בגוש שחור. עצרתי. מרחוב צרדי הופיע סוס. הוא פסע בכבדות, לאיטו, כאילו סחב דיו שנים ארוכות של עמל. יתכן שפסע תוך כדי שינה. איש לא היה איתו.

זה לא היה סוס צעיר, גא, שופע־חוסן. לא עליו כתב המשורר ב"כני: "התיתן לסוס גבורה, / התלביש לצווארו רעמה? / רעישנו כארבה, הוד נחרו אימה? / יחפרו בעמק וישיש, בכוח א לקראת נשק! / ישחק לפחד ולא ייחת, ולא ישוב מפני

זה היה סוס־עבודה זקן, אולי הוביל פעם אבטיחים. אולי הוא שת אלטע זאכען. ביטנו היתה פצועה מרצועות־עגלה. הוא היה י. עייף מאוד.

כשהבחין במכונית, עצר, היפנה אלינו את ראשו הגדול וגועה איטית, כחשש ובציפיה. משראה שאיננו זזים, פנה יכנו. הוא הלך באמצע הרחוב, צעד אחרי צעד, בחושך.

בצר הרחוב יש מיגרש ריק, המשמש לתושבי הסביבה כפח־קיבוצי. הסוס הזקן הלך לשם, נבר כאפו בזבל, והתחיל בול לאיטו מכל הבא לפה.

לא רצינו להפריע לו. רחל צילמה אותו בשקט. איחלנו לו י־מנוחה בליבנו, והמשכנו בדרכנו.

זקן טוב, חיפה

בבוקר הראשון שלי בארץ־ישראל התעוררתי במיטה זרה. נני היה חלון. הסתכלתי ולא האמנתי למראה עיניי. בחוץ היה קיר מוזר — מעלה של הר. שמילא את כל החלון. הוא היה ע טרשים, והיה לו צבע שלא ראיתי כמותו מימיי.

לא זכרתי איך הגעתי למיטה הזאת. כיום הקודם הגענו לנמל — הוריי, שתי אחיותיי, אחי ואני. היינו אמורים להפליג יפה. אבל בדרך הודיע בביהחובל כי האונייה — שמה היה י־נכס והיא הפליגה ממרסיי — תפליג תחילה ליפו, משם יירות, ומשם לחיפה. לאני אצה הדרך, הוא היה ציוני להוט צה להגיע לארץ. הוא ויתר על טיול־היחנם לביירות. (אחרי־כך עזרתי לו כד.)

הגענו ליפו. האונייה עגנה מול החוף, ואנחנו ירדנו לסירה, שבה י כמה ערבים גברתנים, לבושים במיכנסים תורכיים מוזרים. ה הסוער עברה הסירה בין הסלעים המפחידים, וכך הגענו אל ריפים הגדולים שבהם יש כיום מחסנים.

מכיוון שהייתי ילד בן 10, התפעלתי מכל דבר. לקחנו כירכרה ל־איאבי. עברנו כרחובות הנדרים של יפו, שהנויותיהם היו אל חלונות־ראווה. הקולות, הריחות, המראות — הכל היה חדש י ושוה, והייתי מוקסם.

(כעבור שנים קראתי בביוגרפיה של רויד בנגוריון, אחד רור, כיצד הוא עבר את אותה החוויה 27 שנים לפני כן, ואיך גל הגעיל אותו. אולי זה היה מקור גישתנו השונה לבעיה רביית).

הכירכה הובילה אותנו לשרות־רוטשילד מס' 1, שם שכנה תחנת־האוטובוסים של אגד. קנינו בקיוסק תפוחים — 14 רוש אחד — והתפעלתי שוב. אחרי־כך נסענו לחיפה.

נראה שנדרמתי, כי איני זוכר את הדרך הארוכה, שעברה אז תחתי־קוה, כפריסבא, טולכרם, שכס, ג'נין ועפולה. איני זוכר איך הגענו למלון בהרריהכרמל. נראה שאמי השכיבה אותי יוטה מבלי שהתעוררתי.

וכן, באותו בוקר של נובמבר 1933, פקחתי את עיניי וראיתי ועם הראשונה את ההכרמל לפני חלוני — הר ענקי, חוסך מדם, ורוע סלעים. מעולם לא ראיתי דבר כזה קודם לכן. העיר זה גרלתי עד אז שוכנת בלב השפלה של צפון־גרמניה, פרוסיה ז, וההרים החזקים ממנה.

כל זה בא להסביר מדוע אני אוהב את הרהכרמל, ומדוע מצא בעיניי רעיון הרכבל, ומדוע אני רוגז מאוד על הבטחתו של מעון פרס להתיים. שלא להפעיל את הרכבל בשבת.

אני רצה להשתקע בחיפה, מפני שהייתה "עיר העתיד". כעבור ז, כאשר העתיד לא התממש, עברנו לתל־אביב, ומאו אני יאביבי מושבע, כיום חיפה היא עדיין עיר־העתיד. היא תישאר ירהעתיד לנצח, אם לא תשנס את מותניה (האם עיר יכולה זנס מותניים?) ותהפוך את העתיד להווה. הרכבל הוא אחד מצעים לכך.

והנה בא ראשי־ממשלה, תושב רמת־אביב בתל־אביב, ומצווה יעיר־הכרמל שלא להפעיל את הרכבל בשבת, כך שלא יהיה אי להפעיל אותו כלל.

יש כאן שאלה עקרונית, החורגת מבעיית הכפייה הדתית. וכיהנתי בכנסת, עוררתי כמה פעמים את השאלה: בשביל מה ושזת כבלל עיריות? האם אין כאן ביובו משווע?

זוהי ארץ קטנטנה. אפשר להכניס את כולה לאחת מ־50 דינות של ארצות־הברית, ואת כל האוכלוסייה שלה בשכונה ת של ניו־יורק (או בבית־מלון אחד בפקין, לפי הבדיחה פורסמת).

לש־מה הרוש מנגנון עירוני גדול ויקר? המימון לעיריות בא יקרו מדי מישרד־הפנים. הבעיות הן ברובן כלל־ארציות. וע לא למנות בכל עיר פקיד ממשלתי שינהל את העיר וישלם משכורת המורים ומקרי־הרחובות?

יש רק נימוק אחד נגד הצעה זו. העירייה היא התא הבסיסי של מוקרטייה. בבחירות העירוניות יכולה האוכלוסייה המקומית טא את רצונותיה העצמאיים, ולהחליט כיצד היא רוצה לחיות. תושבי חיפה רוצים בתחבורת־אוטובוסים בשבת, תושבי בניי ק סולדים ממנה. תושבי תל־אביב מאוהבים בסנדל־דינור.